

Till de politiska partierna i Vetlanda

I omvärldsanalysen som inleder Vetlanda Plan och Budget för 2024-2026 understryks att "den ekologiska hållbarheten är fundamental för vår fortlevnad och innebär att vi inte förbrukar vår planets resurser mer eller snabbare än att planeten kan återhämta sig i samma takt".

Planen anger även de övergripande mål som kommunfullmäktige i Vetlanda har beslutat, till exempel hållbarhetsmål för Vetlanda kommun i enlighet med de tre områdena; social hållbarhet, ekonomisk hållbarhet och ekologisk hållbarhet.

Det ekologiska hållbarhetsmålet är preciserade i två delmål:

- A. Bevara biologisk mångfald och tillgång till upplevelserik miljö.
- B. Ökad klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

Målen ska följas upp genom att mäta hur biologisk mångfald och tillgång till upplevsesrik miljö bevaras och hur klimatanpassning ökas och klimatpåverkan minskas.

Naturskyddsföreningen i Vetlanda vill inför valet 2026 visa väljare i kommunvalet hur de politiska partierna i Vetlanda avser att genomföra dessa ekologiska hållbarhetsmål som beslutats av kommunalfullmäktige.

Vi ber därför ert parti att svara på nedanstående frågor, svara ja, nej eller delvis. Kommentera gärna svaret, speciellt om ni svarar delvis, men håll det helst kort och koncist.

Vi ber er skicka era svar senast **den 20 april**, till vetlanda@naturskyddsforeningen.se

Stort tack för er medverkan!

BEVARA BIOLOGISK MÅNGFALD OCH TILLGÅNG TILL UPPLEVELSERIK MILJÖ

Ställa om Vetlanda kommuns skogsbruk

Vetlanda kommun har skog runt om centralorten Vetlanda, runt några andra mindre orter i kommunen och vid Kleva gruva och Alseda Bruksgård. De flesta områden används som rekreation för invånare i kommunen. Största delen av skogen klassas som produktionsskog där trakthyggesbruk (kalhyggen) används.

Många kommuner övergår nu till ett naturnära skogsbruk för att ta hänsyn till just rekreation, friluftsliv, biologisk mångfald och besöksnäringen. Inom naturnära skogsbruk avverkas enskilda större träd eller små trädgrupper som ger god ekonomi samtidigt som man bibehåller eller återskapar skogar med variation vad gäller arter, ålder och täthet. Efter en viss omställningsperiod och bra planering kan man ofta få lika stor avkastning vid hyggesfritt skogsbruk som vid kalavverkning.

Vetlanda kommuns skogsbruk ska ge en avkastning på 1,5 miljoner per år (vilket är under 0,1 % av Vetlanda kommuns budget), avverkning måste därför göras även om det inte är möjligt att ta full hänsyn till friluftsliv, rekreation och biologisk mångfald.

1. Fråga:

Vill ert parti övergå till naturnära skogsbruk för att säkerställa Vetlanda kommuns övergripande hållbarhetsmål att bevara biologisk mångfald och tillgången till upplevelserik miljö?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi ser inte ett generellt behov av att övergå till naturnära skogsbruk, utan vill värna ett aktivt och varierat skogsbruk som balanserar miljöhänsyn med produktion och lokal ekonomi.

2. Fråga:

Är ni beredda att besluta om att ta bort det specifika avkastningskravet från skogsbruket?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Avkastningskravet är viktigt för att säkerställa ett ansvarsfullt nyttjande av kommunens resurser och bidra till ekonomisk stabilitet, samtidigt som miljöhänsyn fortsatt ska tas.

Värna strandskyddet

Strandskyddet är en viktig del av allemansrätten, naturrätten och skyddar stränderna från exploatering. Det ger alla tillgång till orörda stränder oavsett plånbok och främjar biologisk mångfald. Strandskyddet innebär också att Sverige står bättre rustat mot klimatförändringar än många andra länder

Kommunerna har enligt lag rätt att ge dispens från strandskyddet med stor restriktivitet, men förslag finns att kommunerna ska få större rätt att bestämma om strandskyddet.

3. Fråga:

Är ert parti beredd att fortsätta vara restriktiv när det gäller dispenser och andra beslut vad gäller strandskyddet så att allas rätt till tillgång till stränder kan skyddas?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi vill ha en mer flexibel tillämpning av strandskyddet som tar hänsyn till lokala förutsättningar och möjliggör utveckling, samtidigt som viktiga natur- och tillgänglighetsvärden fortsatt värnas.

Bekämpa invasiva arter

Invasiva främmande arter är ett stort hot mot den biologiska mångfalden och kan ge stora ekonomiska konsekvenser för markägare och för samhället i stort. Kommuner har ett stort ansvar i arbetet med invasiva främmande arter dels som markägare, dels för att stödja och sprida information till allmänheten. Invasiva växtarter får dessutom inte slängas på komposter eller i den vanliga trädgårdsavfallshanteringen som Kretslopp Sydost har.

4. Fråga:

Vill ert parti stödja allmänheten i bekämpningen mot invasiva arter genom att kommunen till exempel ser till att det finns containrar för insamlade invasiva växter i olika områden i kommunen?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi ser positivt på att stödja bekämpningen av invasiva arter, men insatserna ska vara kostnadseffektiva och anpassas efter lokala behov snarare än generella lösningar i hela kommunen.

Rädda pollinerare genom ekologisk mat

En tredjedel av våra vilda biarter är på väg att försvinna vilket hotar matproduktionen på lång sikt. Bina hotas av matbrist, klimatförändringar och bekämpningsmedel. Ekologisk mat är gynnsam för den biologiska mångfalden och ökar antalet pollinatörer i jordbruket, samtidigt är maten också hälsosam. Även betande djur i naturbetesmarker är avgörande för en rik biologisk mångfald och öppna landskap som gynnar pollinatörer. En kommunal livsmedelsstrategi bör definiera mål för andelen ekologiska livsmedel och andelen KRAV-märkt eller naturbeteskött. I Vetlanda kommun var andelen inköpta ekologiskt livsmedel endast 6,7 % år 2024 (Ekomatcentrum). Matsvinn, som ofta också är en del av en livsmedelsstrategi, jobbar redan Vetlanda kommun med.

5. Fråga:

Vill ert parti besluta om en livsmedelsstrategi som innehåller ovanstående mål som gynnar biologisk mångfald?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi vill inte sätta politiskt styrda mål för andelen ekologiska livsmedel, utan fokuserar på närodlat inköp med hög kvalitet, där miljö- och djurhänsyn vägs in utan att låsa fast kommunen vid specifika procentsatser för ekologiskt.

ÖKAD KLIMATANPASSNING OCH MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Risk för torka och vattenbrist

Klimatförändringarna leder till förändrade nederbördsmonster och det syns redan i Sverige. I vår del av landet är den största risken torka och då brist på vatten, för odling, industri och dricksvatten. För att förebygga detta är det viktigt att genom olika åtgärder behålla så mycket vatten som möjligt i naturen, till exempel i sjöar och i våtmarker. Emåförbundet är den organisation som jobbar med dessa frågor i Emåns avrinningsystem.

6. Fråga:

Vill ert parti jobba för att förebygga framtida vattenbrist och att säkerställa nödvändiga resurser till Emåförbundet för detta arbete i vår kommun och Emåns avrinningsområde?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi håller i nuläget på och arbetar mycket aktivt med vattenfrågan och Emåförbundet har en idag goda resurser, det ser vi också framåt. Det måste självklart alltid ske med respekt för markägarna.

Våtmarker

Utdikade våtmarker släpper ut nästan lika mycket växthusgaser som hela vägtrafiken. Utdikning bidrar till övergödning och över 800 rödlistade arter är knutna till våtmarksmiljöer. Kommunen har restaurerat våtmarker på egen mark och gett råd till privata markägare i enlighet med kommunens Åtgärdsprogram för Naturvårdsplanen. Men detta är en viktig åtgärd och mer kan göras.

7. Fråga:

Vill ni säkerställa och prioritera att restaurering av våtmarker fortsätter vara en viktig klimat- och miljöåtgärd på kommunens mark.

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi vill inte ge våtmarksrestaurering en generell prioritet, utan ser att åtgärder ska vägas mot andra behov och genomföras där de gör störst nytta.

Miljöanpassad upphandling

Konsumtion och produktion har stor påverkan på miljö och klimat. Offentlig upphandling utgör en stor del av samhällets totala konsumtion. Genom att kommuner gör miljömässigt hållbara inköp kan belastningen på miljön minska betydligt. Vetlanda kommun har riktlinjer om miljöanpassad upphandling, men dessa har inga klara målsättningar eller krav på uppföljning.

I den kommunranking som görs av Aktuell Hållbarhet för att ta fram Sveriges miljöbästa kommuner har Vetlanda kommun svarat på frågan om hur stor del av kommunens upphandlade produkter har krav på att de ska vara miljömärkta eller hållbarhetscertifierade. Svaren som getts de senaste fyra åren har varierat mycket (2022: 1-20 %, 2023: 41-60 %, 2024: 1-20%, 2025: 21-40 %).

Fråga 8:

Vill ert parti sätta ett mål att minst cirka 40 % av kommunens upphandlade produkter ska vara miljömärkta eller hållbarhetscertifierade och säkerställa en regelbunden uppföljning?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi vill inte införa fasta procentsmål, utan fokuserar på hållbara och kostnadseffektiva upphandlingar där miljöhänsyn vägs in utifrån varje enskild situation.

Stimulera delningsekonomin

Många saker som människor äger används idag väldigt sällan, som till exempel verktyg. Genom att i ökad utsträckning dela på saker behövs färre prylar, och de kan användas mer effektivt.

Fråga 9:

Vill ni utveckla fritidsbanken till att även handha andra saker, till exempel verktyg för hobbyrenoverare, trädgårdsredskap.

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi stänger inte för en sådan möjlighet, men det skall ske efter samråd och dialog med fritidsbanken och andra berörda parter.

Lära från andra

Den ideella föreningen Klimatkommunerna är en samarbetsorganisation för kommuner och regioner. Uppdraget är att stötta kommuner och regioner till utsläppsminskningar. Detta görs genom erfarenhetsutbyte, sprida goda exempel, diskutera lösningar och kommunicera lokalt klimatarbete. Det är ett bra sätt att se nya möjligheter, men även lära om vad som inte fungerar.

Fråga 10:

Vill ert parti stödja ett medlemskap i Klimatkommunerna för Vetlanda kommun?

Svar: Ja Nej Delvis

Kommentar: Vi ser inte att ett medlemskap i klimatkommunerna per automatik ger tillräcklig nytta i förhållande till kostnad och administration, utan vill driva klimat- och miljöarbetet utifrån lokala behov och prioriteringar.

Naturskyddsföreningen Vetlanda

Vill ni ge någon annan information om hur ert parti vill uppfylla de ekologiska hållbarhetsmålen?
Kommentarer:

Vetlanda har idag ett starkt och konkret miljöarbete, vilket bland annat bekräftas av utmärkelsen som Sveriges bästa miljökommun bland landsbygdskommuner. Vi är stolta över det och menar att praktiska resultat och lokala åtgärder är viktigare än nya övergripande mål och strategier som sätts för sakens skull. Mer kraft och mindre byråkrati tror vi är vägen framåt.